

Ledare

Mattias Svensson: Riksbankens billiga krediter kan komma att stå oss dyrt

Riksbanken har med nuvarande penningpolitik blivit Riskbanken. Foto: Pontus Lundahl/TT

Att möta varje kris med nya och allt mer avancerade penningpolitiska stimulanser riskerar att skapa fler problem än det löser.

Mattias Svensson

Publicerad 02:00

Det här är en text från SvD Ledare. Ledarredaktionen är partipolitiskt oavhängig med beteckningen obunden moderat.

Elfte september, finanskrisen, coronaviruset. För att åtgärda de mest skiftande problem har den amerikanska centralbanken, Fed, euroområdet centralbank, ECB, och andra europeiska centralbanker svarat med nya penningpolitiska stimulanser.

Efter finanskrisen 2007–08 har de låga, och till och med negativa, räntorna ihop med så kallade kvantitativa lättnader mer eller mindre permanentats i stora delar av västvärlden, också under

högkonjunktur.

Flera kloka personer har varnat för följderna av denna permanenta stimulanspolitik. I boken ”The rise and fall of nations” från 2016 beskriver ekonomen Ruchir Sharma hur stimulanserna lett till rejäl inflation på aktie- och bostadsmarknaden, vilket oproportionerligt gynnat de allra rikaste.

”

Något som däremot alltid föregått stora ekonomiska nedgångar är kraftigt stigande priser på finansiella tillgångar.

Problemet som centralbankerna försökt åtgärda, otillräckligt stigande konsumentpriser, är dessutom överdrivet. Sjunkande konsumentpriser har enligt en utvärdering gjord av BIS (Bank of International Settlements) sällan varit någon indikation på skadlig deflation och ekonomisk nedgång.

Något som däremot alltid föregått stora ekonomiska nedgångar är kraftigt stigande priser på finansiella tillgångar.

Denna varning har även utfärdats av ekonomerna Fredrik N G Andersson och Lars Jonung (Ekonomisk Debatt nr 8 2015). De konstaterar att det mesta av prisökningarna som skett på den svenska bostadsmarknaden beror på Riksbankens kreditstimulanser. Även sådana bubblor tenderar att följas av kännbara nedgångar när de brister.

Att genom låga räntor och billiga lån blåsa upp bostadspriserna ökar även omotiverade ekonomiska skillnader i samhället. Den som köpte en hundra kvadratmeters lägenhet i Stockholms innerstad 2006, hade tio år senare tjänat 1 200 kronor om dagen bara på att bo (SvD 20/8-17). Men det som är husägarens värdeökning är andras bostadspris, och unga, nyanlända och barnfamiljer som letar större får därigenom mindre boende för samma inkomst.

Responserna på förra årets coronavirus blev, trots dessa gjorda erfarenheter, ännu mer av samma expansiva penningpolitik. Resultatet är att medan samhällen stängts ner och ekonomier präglats av minskad aktivitet, så skenar börsen, till synes frikopplad från ekonomiska realiteter.

Sverige har en lång tradition av att både vara duktigast i klassen på att tillämpa internationella regler och modeller, och att ha bred uppslutning bakom en vald politik, utan att detta nödvändigtvis gynnat landet.

Riksbanken satsar alltmer på så kallade kvantitativa lättnader, uppköp av obligationer och andra tillgångar. Statens och kommunernas skulder har köpts upp, och Riksbanken fortsätter nu med inköp av fastighetsobligationer ([SvD 2/2](#)). Utöver att blåsa upp fastighetssektorn ytterligare i värde, och uppmuntra till välkänt risktagande med statliga garantier i ryggen vid förluster, så riskerar obligationsköpen att gynna enskilda företag och därmed underminera konkurrensen.

Utrymmet för Riksbanken att som enskild centralbank i ett litet och internationellt sammankopplat land avvika från den generella penningpolitiken är begränsad. Det finns också en bred konsensus bakom den nuvarande politiken, bekräftad i en nylig utredning ([SOU 2019:46](#)) om att styra ännu hårdare mot inflationsmålet med hjälp av en bredare palett av åtgärder.

Men Sverige har en lång tradition av att både vara duktigast i klassen på att tillämpa internationella regler och modeller, och ha bred uppslutning bakom en vald politik, utan att detta nödvändigtvis gynnat landet. 2000-talets växande penningpolitiska stimulanser är ett vågat experiment med tvivelaktiga resultat och betydande risker. Goda skäl talar för att vara återhållsam med ytterligare stimulanser. Det primära behovet under pandemin är knappast att pumpa upp börs- och fastighetsvärden.

Mattias Svensson

SvD.se är en del av Schibsted. Schibsted är ansvarig för dina data på denna sida. [Läs mer här](#)